

Իր պարզութեանը մէջ տխուր ու մերմաղձոտ սրամոռութիւն մը չկնայ այս մէկ քանի բառերուն մէջ։ Ո՛վ կրնայ պնդել թէ ստիող տարուան ընթացքին մէջ գոն ըլլալու առիթներ ունեցած է շատ։ Կեանքի վրայ

վերէն նայածք մը ձգողը, ու բիշ մը խորհրդածե-
լու սովորութիւն ունեցողը, մարդկային յարախօսի
կենցաղին մէջ պատահած ուրախ կամ տխուր դէպ-
քերուն գուգակչիւն ընելով, զրեթէ միշտ կ'փորձուի
եզրակացնել թէ կեանքը շարայարութիւն մըն է ա-
ւելի տխուր զէպքերու քան զուարթ պատահարնե-
ներու, եւ թէ տրուած պայմաններու մէջ, կեանքը
չարժեք պատճառած յոգնութիւնները։ Այս տեսակ
մտածումներ ամենէն աւելի կը պաշարեն խորհողին
միտքը մանաւանդ այն ատեն, երբ կուգայ կը հասնի
կեանքի պայմանադրական հանգրուաններէ մէկուն,
յորում առաւել քան երբէք աչքի զարնելու աստի-
ճան զկծեցնող հանգամանք մը կ'առնեն կեանքի ան-
հարթութիւնները, ուշադիր ակնարկներու առջեւ պար-
զելով տխուր հակապատկերը երջանկութեան ու թըշ-
ուառութեան այլազան տեսարաններուն։ հարուստը՝
աղքատին հանդէպ, քաջաւուղջը՝ հիւանդին մօտը, եւն։

Այս անհարթութիւնները միշտ գոյութիւն ունե-
ցած են աշխարհի սկիզբէն մինչեւ այս վայրկեանը,
մեր մոլորակին ամէն կէտերուն վրայ, Լոնտոնի փա-
ռայեղ մայրաքաղաքէն սկսեալ մինչեւ... Թումպու-
թու։ սա տարբերութեամբ որ այն երկիրներուն մէջ
ուր ժողովուրդը խղափակրքորքեան քարի/նէրը
կը վայելէ, դասակարգերու այս տարբերութիւնը շատ
աւելի սուր հանգամանք մը կ'առնէ, ծնունդ տալով
ընկերային հրատապ խնդիրներու, որոնց լուծումը
զանելու համար ի զուր կը տքնին աշխարհի մեծ ըն-
կերաբանները։

Ասով նպատակ չունիմ պախարակելու քաղա-
քակրթութիւնը։ Այ Ռուսոի հանճարն ունիմ պնդելու
համար անոր հետ թէ քաղաքակրթութիւնը վնաս մի-
տն պատճառած է մարդկային ընկերութեան, ոչ ալ
Պարոնեանի սուր գրիչը՝ ձողկելու համար քաղաքա-
վարութեան վնասները։ Տխուր իրողութիւնը մատնա-
նիշ կ'ընեն միայն, ու կ'անցնին։

* * *

Կաղա՛նդ. ի՛նչ աղուոր անուն տղաքներուն
համար, որոնք այդ օրուան մէջ իրենց ստանալիք
խաղալիկները եւ պտուղները միայն կ'երագեն. ու
երբ այնքան բաղձացուած օրուան մէջ հայրիկը տուն
կուգայ՝ ձեռքը լեցուն խաղալիկներով եւ պուպրիկ-
ներով, ո՛հ, ի՛նչ անճառ երանութիւն կը զգան ի-
րենց ներսիդին. երանութիւն որուն նմանը մարդ եր-
բէք չի զգար իր կեանքին երկար տեւողութեանը մի-
ջոցին։ Ասոր համար միշտ անոյշ յիշատակ մը կը մը-
նայ մեր մէջ մանկութեան օրերէն, որուն կը բաղ-

ձայինք դառնալ ամենքս ալ։ Բայց, աւա՛ղ, անդառ-
նալի են անոնք։

Մանկութեան օրեր, երազի նման

Անցա՛ք, գնացի՛ք, ալ չէք դառնալու։

Ինչպէս կ'ըսէ բանաստեղծը։

Եւ՝ սակայն մանուկը, մանրանկարը եւ խորհրդ-
դանիշը ապագայ մարդուն, անգիտակից իր երջան-
կութեան, յաջորդ օրը կը կոտրէ իր պուպրիկը որ
անյնքան ուրախացուցեր էր զինքը օր մը առաջ։ Այս-
պէս չենք մենք ամենքս ալ։ Գիտենք օգուտ քաղել
մեզի երջանկաբեր ոեւէ առիթէ։

Ընտանեկան սիրուն բոյն մը ունինք, անոյշ մըթ-
նոյրտ մը, ուր մեր սրտակցորդ ամուսնէն եւ հրեշ-
տակագեղ մանուկներէն շրջապատուած պարկեշտիկ
կեանք մը վարելը՝ մատախպարը պէտք է, ըլլայ մար-
դուս։ Բայց ինչ կ'ընենք մենք. փոխանակ իրիկունը
մեր գործատեղիէն ուղղակի մեր հրեշտակ մանկիկ-
ներուն բոյնը վերադառնալու, լաւագոյն կը համա-
րինք կապելայի մը աղտոտ մանուկոտին մէջ Թունա-
ւորել ինքզինքնիս, բնաւ հոգ չընելով թէ մեր հոգե-
հատորները մեզ կը սպասեն սրտատրուի։

Երիտասարդ ենք. սրտի զեղումներու, ազնիւ
մտածումներու, կեանքի եռեռեռ երանութիւնները
վայելելու բուն տարիքին մէջ։ Մեր ճամբուն վրայ
կը հանդիպի աղջիկ մը սիրուն, հոգիով, սիրտով եւ
... դէմքով ալ զեղեցիկ. ճակտին վրայ անմեղու-
թիւնը կը փայլի, ու սրտին մէջը սէրը բացուած է
զարնան ծաղիկի մը նման։ Մագնիսական հոսանք մը
հաղորդակցութեան մէջ կը զնէ մեր սիրտերը տրո-
փուն. անոյշ բան մը կը զգանք մեր ներսիդին. զի-
տենք թէ սէրն է այն. կը գուշակենք թէ երջանկու-
թիւնը բերած պիտի ըլլանք մեր տունը՝ եթէ անոր հետ
միանանք պարկեշտ կապով մը։ Բայց գծուծ մտածում
մը կը կասեցնէ մեր սրտին թափը. արգելք մը, խոչն-
դոտ մը կայ այս միութեան։ Դրա՛մը։ Աղջիկը զրա-
մօթիտ չունի։ Ու կը խղենք մեր ներքին բոլոր ազ-
նիւ զգացումները, ու կ'երթանք կը միանանք ուրիշի
մը հետ որ միայն զրամ ունի, եւ ուրիշ ոչինչ։

Առողջ ենք. կարմիրը կը կամէ մեր երեսէն, եր-
կամէ ձողը կրնանք կոտրել, կը խնդանք բժիշկներուն
եւ իրենց դեղագրքերուն վրայ. քարը կը մարսենք։
Բայց, աւա՛ղ, կարծելով թէ ամէն բանի տոկալու
կարող է մարդկային կազմուածքը, ինքզինքնիս գեղիս
բարբերու մէջ կը նետենք. լիտի աղի՞ծ մը իր գերին
կ'ընէ զմեզ, որուն զիրկին մէջ կը կորսնցնենք մեր ա-
ռողջութիւնը, մեր ոյժը, մեր կայստառութիւնը, մեր
կեա՛նքը, դառնալու համար մին այն դալկաղէմ, նի-

հար, հիւժած երիտասարդներէն, որոնց ամէն օր կը հանդիպինք մեր շուրջը:

Օհ, եթէ հարկ ըլլար թուել այն ամէն երջանկութիւնները, զորս մեր կեանքի ընթացքին մէջ կը փախցնենք մեր ձեռքէն, ատիկայ շատ հեռուները պիտի տանէր զմեզ: Յիշենք միայն մէկ բան մը, որ կրնար ամէն տեսակ բարիքներ տալ մեզի, «եւ որուն յարգը չենք զիտցած, աւա՛ղ»:

Ժամանակը. ժամանակն է այն:

Ինչե՛ր չէր կրնար պարգեւել մեզի. ի՞նչ մեծ յառաջդիմութիւններ չէինք կրնար ունենալ ժամանակի ընթացքին մէջ: Կը փնտռենք մեր մանկութեան անոյշ օրերը, կ'ափառանք անոնց յարգը չգիտնալուս համար: Բայց գիտենք մեր հիմակուան վայրկեաններուն, ժամերուն, օրերուն, տարիներուն յարգը: Ասոնք ալ սահեցան զացին անդառնալի: Մենք որ իբր թէ խելահաս ենք հիմայ, օգուտ քաղեցինք արդեօք անոնցմէ: Ի՞նչ ըրինք որ տեւական արդիւնք մը թողուր մեր ընկերին կամ գոնէ մեզի համար: Բարիք մը գործեցինք, քայլ մը առինք յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ, մեր ինքնավարգացման համար աշխատեցանք:

Հարցումներ, որոնց յիշատակն պատասխան տալու ստիպուած ենք կարծեմ ամէնքս ալ, կ'սմբռնուին անփոյթ ենք այսպիսի կենսական խնդիրներու մէջ, եւ կամ ամէն բարի գործ, ամէն ջանք, ամէն աշխատութիւն վաղուան թողլու ամենալատ ունակութիւնն ունինք: Վա՛ղը. այդ «վաղը» կուգայ ու կ'անցնի, ու մենք կը մնանք ուր որ ենք, ինչ որ ետ երթալ ըսել է ելեքտրական յառաջդիմութեան այս զարուն մէջ:

Փրանսացի հեղինակ մը կը գրէ.

«Ժամանակը կ'անցնի, կ'ըսենք. կը խաբուինք, ժամանակը կը մնայ, մենք ենք որ կ'անցնինք»:

Ո՛րքան շիտակ խօսք. մեր կեանքն է որ կ'անցնի: Եւ եթէ գիտնանք իրաց խորը դիտել, Կադանդի առթիւ փոխանակ իրար շնորհաւորելու, պէտք է ցաւակցութիւն յայտնենք մէկմէկու, մեր կեանքին մէկ տարին ալ պակսելուն համար, շատ հաւանաբար ապարդիւն կերպով:

Բայց մարդկային կեանքը մշտնջենական պատրանք մըն է, եւ այս բարեմաղծական խօսքերը կարծես թէ յատկապէս սովորութիւն եղած է ըսել, ինքզինքնիս խաբելու համար, մոռցնելու համար մեզի թէ թէ սահող տարին կորուստ մը եղաւ մեզի համար:

Մաղթենք ուրեմն մենք ալ, այս պարզամիտ սովորութեան համաձայն, ՇՆՈՐՀԱԽՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ մեր ազնիւ ընթերցողներուն եւ ընթերցողիներուն:

ԶԱՐԾԱՅՐ ԴՊԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՈՐ ՀԱՇԻԻ

1898 տարին ալ վերջապէս պատմութեան անցաւ:

Հաշուեյարգարութեան օրերու մէջ կը գտնուինք: Հաշիւ կը փակէ վաճառականը, հաշիւը կը յարգարէ սեղանաւոր, եւ հաշուեյարգարութիւն տեղի կ'ունենայ: Կ'ըսեն Ազգ. Թերթերը, Պատրիարքարանի մէջ ալ:

Պէտք է աւելցնենք թէ հաշուեյարգարութեան պահուն միշտ հաշիւներ կը մնան որոնք կ'անցնին «Ինոր հաշիւ»:

Այս կանոնը այնքան ընդհանուր է, որ հաշուեյարգարութեան ձեռնարկողները միշտ պիտի ունենան կարգ մը հաշիւներ, որոնք յաջորդ շրջանի մը պիտի փոխապտին:

Եթէ Պատրիարքարանի մէջ ալ տեղի կ'ունենայ ծանօթ լիքիսասիօնը, այն տեղ ալ պիտի գտնենք ամէն կարգի եւ աստիճանի խնդիրներ, որոնք 99 տարւոյն կը փոխանցուին:

Սխալ է կարծել թէ հասարակութիւնը ամէն վարկեան իրաւունք ունի զօնթրոյի տակ պահելու իր վարչական մարմինը: Հասարակութեան քուէտը եւ վստահութեամբ հանրային գործերը վարելու կոչուող մարմին մը՝ օգտակար դատած միջոցները գործադրելու ազատ պէտք է թողուի, եւ քննադատութիւնը պէտք է վերապահուի այն վայրկեանին, երբ գործ մը իր անցած բոլոր շրջաններով միասին կը պատկերացուի համարատուութեան ձեւով. ասիկայ պահանջել հանրային իրաւունքն է: Գալով ազգային պաշտօնական մարմնոց, անոնք ալ անշուշտ պարտաւոր պէտք է դառնան ինքզինքնին զգուշանալ այն ամէն գործողութիւններէ, որոնք հասարակաց վստահութիւնը կը խախտեն իրենց վրայ եւ քննադատութեանց եւ առարկութեանց դուռ կը բանան:

Պարտքերը եւ իրաւունքները երբ այս կերպով սահմանուին, ո՛չ պաշտօնական (մարմինք կ'ունենան այն դժուարութիւնները որ ամէն վայրկեան կը հետեւի իրենց քայլերուն տեւէ խնդրոյ մը կարգադրութեան առթիւ, եւ ոչ ալ հասարակութիւնը իր իրաւունք կիրառութեան մէջ այնչափ կը յառաջանայ որ, գործողութեանց ընթացքը դժուարացնէ եւ անգործութեան մասնէ իր պաշտօնական մարմինները:

Ահաւասիկ այս անգործութեանն կը ծնին այն «Ինոր հաշիւները, որոնք ամբողջ տարւոյ մը մէջ այս կամ այն կերպով չկարենալով լուծուիլ, յաջորդ շրջանի մը կը մնան»:

Անցեալ տարւոյ մէջ Պատրիարքարանի վարչական Ժողովներու զբաղման առարկայ եղող խնդիրները երկու կարգի կը բաժնուին: Առաջինը տեղական եւ գաւառական յարաբերական խնդիրներ, որոնք Կայսերական Կառավարութեան բարեհաճութեան կ'ենթարկուին, եւ երկրորդը մասնաւոր եւ անհատական գործերն են, որոնք հինգ վեր հինգ վար կը կարգադրուին ազգային շրջանաւորի մէջ:

Առաջին կարգին վրայ գտնուող խնդրոց լուծման համար վարչութիւնը իր կողմանէ կարեւոր դատած ձեռնարկութիւնը կ'ընէ. իսկ երկրորդ կարգին մէջ կը գտնուին շատ անգամ անհատական եւ մասնաւոր խնդիրներ, որոնք ժամավաճառութիւն պատճառելէ զատ ուրիշ օգուտ չունին: Ամբողջ տարի մը բաւական ձանձրոյթ պատճառեցին մեզ այս կամ այն եկեղեցական անկարգ ընթացքը, ամուսնալուծման դիմումները, մերժումները, եւայլն, եւայլն. ասոնք են որ անցեալ չըջանին մէջ երկար ժամեր կորցնելի վարչական ժողովներու զբաղումներէն, եւ ասոնց մի մասն ալ կ'անցնի այսօր լինող հաշիւ: Կը վախճանք որ Գարակէօզեան կտակի խնդիրն ալ նոր հաշուի անցնելու պիտի պարտաւորինք, եթէ այս օրերս իր վերջնական լուծումը չստանայ: Ինչ որ ալ ըսուի գործին կարգադրութեան ձեւին վրայ, պարտաւոր ենք յայտարարելու թէ, Վարչութիւնը ամենէն բանաւոր լուծումը սուաւ գործին. ապա թէ ոչ, տարիներու երկար շարքեր իրարու պիտի փոխանցէին խնդիրը, մինչեւ որ օր մ'ալ «Ձէն ու շահին» վնասի կողմը անցնելով, միանգամ ընդ միշտ փակուէր հաշիւը:

Եթէ Գարակէօզեան կտակի խնդիրը եւ յարաբերական գործերը մի կողմ առնուին, շատ քիչ բան կը մնայ ուղղորդութեան եւ յիշատակութեան արժանի: Անուրանալի է այն մասնաւոր հոգածութիւնը որ անցեալ տարի ցոյց տրուեցաւ, բարերարաց նուիրատուութեամբ, հանգէպ որոնց եւ կարօտելոց: Անոնք որ նուիրեցին եւ անոնք որ բարոք կերպով մատակարարեցին տրուած գումարները, հաւասարապէս կարեւոր դեր մը կատարեցին, եւ յոյս կայ որ այս ջանքերն ալ կ'անցնին ի նոր հաշիւ:

Դարձեալ գնահատելի են այն ջանքերը, զորս անհովիւ Վիճակաց առաջնորդներ եւ տեղապահներ կարգելու մասին ցոյց կուտան Ազգ. Վարչութիւնն եւ Ս. Պատրիարքը: Դեռ կան խել մը այդ կարգի անհովիւ վայրեր, որոնք անմիջական խնամքի պէտք ունին, եւ ուր օտար գործիչներ բաց սասարէզ կը գտնեն՝ օգտուելով ընդհանրապէս ժողովրդեան կարօտ եւ տգէտ վիճակէն, ինչպէս նաեւ քանանայի ու թաղականի վէճերէն, որոնք կարող առաջնորդի մը աչքին տակ չէին կրնար ծանր համեմատութիւն մը ստանալ, ինչպէս փորձը՝ սպաղոյցը տուաւ անցեալներս Պրուսայի թեմին մէջ:

Նոր տարին կը մտնենք այն յուսով որ ամէն դատակարգի անհատ, եկեղեցական թէ աշխարհական, իր պարտականութեանց կատարման մէջ աւելի փոյթեալներ գտնուելով, համեմատաբար կարճ միջոց մը պիտի խլին վարչութեանէն, զբաղելու համար անհատական խնդիրներով, եւ պիտի թողուն որ Կեդրոնական Վարչութիւնը գլխաւոր միմիայն այն կարգի գործերով, որոնց լուծումը հանրութեան կամ ընդարձակ թեմի մը բարօրութիւն կըրնայ պատճառել, եւ որոնք օրակարգին մէջ գտնուելով արդէն մասնակի լուծում միայն ստացած են: Առաջնորդք եւ գաւառական վարչութիւնք ալ ջանք կը նուիրեն անշուշտ, քանի որ իրենք ալ իրենց չըջանական մէջ պէտք եղած իրաւունքը եւ ձեռնհասութիւնը ունին ըստ Օրինի: Այսպիսի գործունէութեամբ վստահ ենք որ 1899 տարւոյ վերջը քիչ խնդիր պիտի մնայ «ի նոր հաշիւ» փոխանցելի:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Քանի որ անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր մենք Հայերս դարձած ենք նոր տարին Նաւասարդի 1ին տօնելէ, եւ օտարներուն հետեւելով, Յունվարին կը տօնենք Կաղանդը, կ'ուզենք առիթէն օգտուելով, բազմազան պատուներու այս եղանակին մէջ, Այվաղեանական Պօն-Մարտէէն կամ Սաղիմական յուշերէն, իբրեւ Կաղանդէք, Ծաղիկի ընթերցողներուն մատուցանել գեղեցիկ հաւաքածոյ՝ մը Պաղեստինի քաղցրահամ պատուներուն որք կը հասունանան Դեկտեմբերին եւ Յունվարին:

* * *

Օրուան ամենէն գեղեցիկ պատուէն է նարինջը, մանաւանդ Պաղեստինի չըջուկայ արուարձաններուն մէջ, Երիքովի նարինջը՝ վարդաբոյր, քաղցր եւ անկուս՝ որ իր տեսակին ազնուութեամբ կը գերազանցէ Յուպպի համբաւաւոր նարինջը, որ ամենուրեք սարածուած է:

Երբուսաղէմ Յունուարի մէջ վարունգ եւ հազար կը հասնին:

Հանգուցեալ Գրիգոր Օտեան՝ որ ժամանակակից պատուներուն մէջ բնաւ չէր սիրեր վարունգը, շատ պիտի յարգէր Պաղեստինական վարունգը՝ որ փափկաճաշակաց համար՝ Յունուարի պատուներուն մէջ առաջնակարգ այժմէութիւն մը ունի:

Թուղը եւ խաղողը՝ Մայիսի 20էն վերջը կը հասնին: Սակայն թղամոլները աչքի հիւանդութիւններէ զերծ չեն մնար: Ասոր համար՝ ձմեռուան եղանակին մէջ՝ տեղական թուղին չորցածը ուտողներն ալ կարի զգուշանալով կուտեն:

Խաղողը՝ ողբացեալ Տօք. Սերվիլէն էֆէնտին նախարարական պատուէն էր, մասնաւոր երբուսաղիմայ իսաղողին կանխահոտ եւ ընտրեւաղոյն տեսակը, որ Ս. Յովհաննու Ծննդեան գիւղէն, այսինքն՝ Այնի-Քերիմէն կը բերուի, եւ տեղութեան չըջանը գրեթէ քսան օր է:

Իսկ վերջահաս կամ անագահաս խաղողը՝ Հայր-Աբրահամու գիւղէն կը բերուի, որ ինչպէս գիտեն Երուսաղէմ գացողները, 4 1/2 ժամ հեռու է Աստուածաքաղաքէն: Հայր-Աբրահամու գիւղի խաղողին մէկ օղկոյցը՝ մինչեւ 6 նուկի⁽¹⁾ կը կշռէ:

Արաբացիք՝ Աճնէվի կ'անուանեն խաղողը՝ Երուսաղիմայ խաղողը սպիտակ կ'ըլլայ, եւ կ'օրհնուի Վարդավառի կամ Աստուածածնայ Վերափոխման տաղաւարաց բարեկենդանի կիրակին:

Խաղէի գիւղէն կուգայ սփը, որ անոյշ է, եւ որ կշտորդով կը ծախուի: Մէկ նուկին՝ մինչեւ մէկ մէքալիքի կը կը վաճառեն: Կաղին չկայ:

Ընկոյզն ալ Հայր-Աբրահամու գիւղին պէրէկէքն է. անկէ միայն կը բերուի:

Երուսաղեմացիք՝ Ագամաթուղ մը ունին, որ փշոտ է վրան, ու տեղացիք շատ կը սիրեն զայն:

Հոն, շագանակ չի կայ: Ընտիր սալոր ալ չի կայ: Եղածը՝ մի միայն վայրենի սալորին մէկ տեսակն է, որով անոյշ կը շինուի:

(1) Մէկ նուկին՝ 75 արամ է:

Խնձորին մէկ փոքրադիր տեսակը կը գտնուի յերուսաղէմ: Այդ խնձորին՝ Արաբերէն Թուֆֆայ կ'ըսեն, եւ անկէ ռէչէլ ու անոյշ կը պատրաստեն:

Զարուր անունով աւելի ան պատու մը կը բռնանի ի Պաղեստին, զոր Թէլլահները կը ծախեն մէկ պաթմանը տասը մէքալիֆի:

Զարուրը՝ անոյշ չինկու կը ծառայէ:

Զեքսալին՝ առատ է:

Հապա ո՛ւր թողունք երուսաղիմայ ծիրանը, որ տեղական պտուղներուն գոգցեալ թագուհին կը հանդիսանայ, եւ շատ յարգի է: Սոյն ծիրաններուն եօթն հատը մէկ քաշ կը կշռէ, եւ սովորականէն շատ խոշոր, գրեթէ բոլորնոցքի չափ է: Կ'ըսուի թէ տեղւոյն ծիրանները՝ գեղձէ պատուաստուած են:

Ծիրանասէրն Նար-Պէյ՝ երբ Ամեն. Տ. Տ. Յարուր թիւն Ս. Պատրիարքին ընկերացաւ մինչեւ յերուսաղէմ, այդ ատենները՝ Բեթղեհէմ կ'այցելէ, եւ հոն եղբայրասէրն ու կենցաղագէտն Սանասարեանց Տ. Յակոբ վարդապետին ձեռք, այդ համբաւաւոր ծիրաններէն բերել տալով, յատուկ բանաստեղծութիւն մը կը քերթէ, որ ցարդ կը յիշուի ու կը շնորհակալ հոն, թէ՛ ծիրանամոլներու եւ թէ՛ ոչ-ծիրանասէրներու կողմանէ:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

1898 ՏԱՐԻՆ

Դարերու երկար շարքին վրայ, որոնք պատմութեան կը վերաբերին, տարի մըն ալ աւելցաւ: Նոր աւերին ողջունելէ առաջ չահկան է յետահայեաց ակնարկ մը նետել սահող տարիին վրայ, համառօտիւ յիշելով քաղաքական զլխաւոր դէպքերն, որոնք բնութիւնն ունին տեւական յիշատակ մը թողելու պատմութեան մէջ:

ՅԲԱՆՍԱ՝ աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր իր քաղաքական տարեգրութեանց մէջ գրեթէ անսովոր կերպով երկարատեւ Դահլիճ մը ունենայէ ետք, (Մ. Մելինի դահլիճը որ երեք տարիէ աւելի տեւեց), այս տարի գործաւ իր նախկին անհաստատ նախարարութիւններու գրուութեան: Տրէյֆիւսեան յաւէտ նողկալի խնդրոյն հետեւանօք, որ Ֆրանսայի ներքին կեանքը ապականող մշտաբաց վէրք մը մնալ կը սպասնայ, ինչպէս Մելինի Դահլիճը, ինչպէս Պաթօնի Դահլիճն ալ որ անոր յաջորդելով իրստ կարճատեւ կեանք մը ունեցած էր, եւ գործերու ղեկը ձեռք առաւ Տիւրիի Դահլիճը: Արտաքին քաղաքականութեան տեսակէտով մեծ յաջողութիւն մը չունեցաւ Ֆրանսան: Մերձեցում մը ունեցաւ Իտալիոյ, որուն հետ առեւտրական դաշնագիր մը կնքեց, եւ վէճ մը Սնդիոյ հետ՝ Ֆաշտայի խնդրոյն առթիւ, որ հրատապ հանգամանք մը առնելէ ետք վերջացաւ Ֆրանսայի դիւանագիտական պարտութեամբը՝ Անգլիոյ սպառնալիքին առջեւ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ համար, Պրիւսիոյ մահը եւ Վիլհէլմ Բ.

Կայսեր Արեւելքի մէջ ըրած ուղեւորութիւնը՝ 1898 տարւոյն թողած զլխաւոր յիշատակները՝ պիտի մնան: Գաղթային ծաւալման տեսակէտով, պէտք է մոռնալ Չինու մէջ Քիաո Չէուի դիրքին գրաւումը, որ ի նորոյ պատճառեղաւ Չինական խնդրոյն բացուելուն:

ԱՆՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ, սակայն, տխուր տարի մը բուրեց: Ազգերու այդ խառնամբոյն կուտակումին, Չեհերու, Գերմաններու, Մաճարներու եւ անոնց մանրամասնութիւններուն իրարու հետ ունեցած լեզուական կոխները, եւ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ պետական պայմանագրին նորոգութեան խնդիրը՝ պատճառ եղան խորհրդարանական բուռն պայքարներու, որոնց հետեւանօք Կոմի Թունի գահլիճն յաջորդեց Պաթօն Կաւչի գահլիճին: Բայց ան ալ իր նախորդներէն աւելի կարողութիւն չի ցուցներ լուծելու կրկնակ-միակետութիւնը պատակաւ աւելի խնդիրները: Բէշթայի մէջ Պաթօն Պանֆիլի գահլիճը ենթակայ է միեւնոյն չփոթութեանց: Ասոնց վրայ աւելցուր էլիզապէթ կայսրուհւոյն եղբորական մահը, որ վշտի մէջ թողուց արդէն վատացեալ Ֆրանց Նոզէֆ կայսեր վերջին օրերը, եւ տխուր քաղ մը ձգեց ծերունի Վեհապետին Գահակալութեան Յիւնամիայ Յոքսլանին հանդէսներուն վրայ: 1898 տարին ախուր վերջաւորութիւն մը կ'ունենայ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համար:

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ հացին սղութեան պատճառով, ի Միլան ծագած խռովութիւնները պատճառ եղան խորհրդարանական ասպնապներու: Ռուտինիի գահլիճը չկրցաւ կանգուն մնալ, հակառակ տեղի ունեցած կարեւոր փոփոխութեանց, եւ անոր յաջորդեց Զօր. Բէլլուի գահլիճը, որ կը շարունակէ հետեւել Ֆրանսայի հետ մերձեցում յառաջ բերելու քաղաքականութեան, որուն սկսած էին արդէն իր նախորդը:

ԱՆԳԼԻՈՅ համար գաղթային խնդիրները միշտ առաջնութիւն ունեցած են բնականաբար: Այս տարի, Չինու մէջ ջանաց պաշտպանել իր իրաւունքները որոնց կը սպառնար Ռուսիա, եւ գրաւեց զՈւէյ-Հայ-Ուէյ, հակակշռելու համար Բորդ-Արթուրի եւ Թալիէնուանի զոր իւրաքանչեւ էր Ռուսիա: Ափրիկեան խնդրոց մէջ, բանակցութիւններ ըրաւ, կարգադրութեան մը գալու Գերմանիոյ եւ Բորթուկալի հետ:

ԶԱՐԵՐՈՒ կայսրութիւնը կը շարունակէ իր յամբ ալ տապանով յառաջխաղացութիւնը Ասիոյ մէջ: Բայց միւս կողմէ՝ Նիքիա Բ. ընդհանուր ղէնդնկէցութեան դեպքահախորհուրդին առաջարկը նետեց հրապարակ. բան մը որ մեծ պատիւ կը բերէ Ռուսիոյ երկառասարդ ինքնակալին մարդասիրութեան:

ՍՊԱՆԻՈՅ համար չարաչուք տարի մը եղաւ 1898: Իր պատերազմին հետեւանօք Մ. Նահանգներուն հետ որմէ չարաչար յաղթուեցաւ, Սպանիա կորսնցուց զՔուպա Փորթօ Ռիքօ եւ Փիլիպինները, եւ ալ գաղթեցաւ գաղթային տէրութիւն մ'ըլլալէ, այդ գաղթալայրերու յոռի վարչութեան հետեւանօք: Վարչապետ Մ. Սակասթա կը կրէ իր հայրենեաց աղէտներուն հակահարուածը: Բայց կրցաւ պաշտօնի վրայ մնալ ցարդ:

ՄԱՅՅԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ, ընդհակառակն, իրենց փա-

ռաւոր յաղթանակին հետեւանօք կարեւոր տեղ մը ունին հիմայ Մեծ-Տէրութեանց շարքին մէջ: Իրենց զօրաւոր նաւատորմը եւ քաջարի բանակը ցուցուցին թէ Մ. Նա- հանգները կարեւոր ոյժ մըն են, զոր կարելի չէ անտե- սել այլ եւս, քանի որ իր տեսակ մը ինքնամիտի զիր- քէն հեռացած, Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը գաղ- թային տէրութիւն մը կ'ըլլայ, այս թէ այն կերպով ձեռ- քքն անցընելով զՔուպա, Փորթօ-Ռիքօ եւ Փիլիպպին- ները, զորս կ'օժտէ արդարասէր եւ կանոնաւոր վարչու- թեամբ մը:

ՀԱՆԱՆԳՍ, արժանապէս տօնեց իր Վիկտորիան թա- գուհւոյն չափահասութիւնը, եւ ՓՈՐԹՈՒԿԱՆ տօնեց Վաթօ տէ Կամայի կողմէ Հնդկաստանի դիւանին 200րդ տարե- դարձը: ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ ոեւէ չփոթութիւն չու- նեցան, եւ ՅՈՒՆԴՍՏԱՆ, խելքը գլուխը ժողոված, կը ջա- նայ դարձանել վերջին պատերազմէն կրած վնասները:

Ա. Կ.

ԿԵԱՆՔԷՍ ՄԷԿ ԵՐԿՈՒ ՏՈՂ

Բ.

Ծաղիկի 23րդ թիւին մէջ պատմած ձախորդու- թիւններու վրայ, անշուշտ բացարձակապէս պիտի հրա- ժարէի երազուն տարիքի մը սիրտի պահանջումներուն անձնատուր ըլլալէ, վասն զի ամէն մարդու ուսուլիք ա- պուրը չէ խայտառակ ըլլալէ ետքը դարձեալ քիթը վեր անկած փողոցէ փողոց չըլլի, միայն եւ միմիայն վիպա- սանութեանց պատուարժան հեղինակներուն անսացած ըլլալու համար:

Ուստի խելօքիկ մը գործիս կ'երթեւեկէի եւ չէի հա- մարձակեր նոյն իսկ չուրջս նայիլ, համոզուած ըլլա- լով որ սիրային զգացումները անպատճառ նորէն խաղ մը պիտի խաղային եւ այդ խաղին պիտի զոհուէր ապա- հովապէս այս անգամ ոտքս կամ գլուխս:

Բայց, աւա՛ղ, զգուշութիւնն ալ խիստ շատ անգամ անօգուտ է եղեր. ա՛հա թէ ինչպէս:

Օր մը հանրային պարտէզի մը անկիւնը քաշուած, չուրջս գտնուող բնական եւ արուեստական գեղեցկու- թիւնները կը դիտէի, եւ ժամանցի համար տասը փարայի դդումի խորոված կուտ առած հատիկ հատիկ միջուկնե- րը ուտելով կ'զբօսնուէի. հիմայ ըսէք խնդրեմ, ասկէ ա- լելի անմեղ, ասկէ աւելի խոհեմ ընթացք մը կրնա՞յ ըլ- լալ, եւ գոխեմ բաղդս թող տալու չէ՞ր որ քիչ յետոյ ա- ղայի պէս տունս երթամ:

Բայց տեսայ թէ բաղդս վերստին ծուղակ մը լա- րած է, անշուշտ այս անգամ փառաւոր կերպով խայտա- ռակելու եւ այնպիսի վիճակի մը ենթարկելու զիս որ փողոց ելլելը իսկ թէօպէ ընեմ, կամ զամբիւղի մը մէջ նստելով օդէն կախուիմ:

Կ'աղաչեմ, ի՞նչ կ'ըլլաք իմ տեղս երբ տեսնէք թէ զիմացի պատուհանը աղջիկ մը նստած, յանկարծ կ'ակտի տխուր կերպիւ ժպտիլ, եւ մերթ ձեռքը սրտին կը տանի, մերթ համբոյրի պէս բան մը կ'ուղարկէ: «Է՛... Ըսի, ա՛լ ետալմա չի կայ, ալ չեմ խարուիր այս ծուղակէն», եւ

անտարբեր ձեւանալով չարունակեցի դդումի կուտը ու- տել, չմոռնալով (կը խոստովանիմ) մերթ ընդ մերթ աղ- ջկա՛ն ալ նայիլ, տեսնելու համար թէ դեռ կը չարունա- կէ՞ իր սիրահրաւէր ձեւերը: Այո՛ անդադար չարժուաներ կ'ընէր, բան մը հասկցնել կ'ուզէր անշուշտ, եւ ես ան- ճարաւ լութեամբս առանց հասկնալու ապուշ ապուշ դդու- մի կուտը կ'ուտէի: Բայց միտքս տանջանքի մէջ էր. կը խորհէի թէ, այս աղջիկը ի՞նչ համարձակութեամբ յան- կարծ այս ձեւերը կ'ընէր անժանօթ պատանիի մը. մա- նաւանդ որ ոեւէ ընթացքով մը քաջալերած չէի զնէ: Ահա հանելուկ մը որուն լուծումը թէեւ դժուար, բայց շատ հետաքրքրաշարժ էր. ուստի յանձնառու եղայ հե- տեւիլ երեք դրաղումներու ալ, որք էին, առաջին դդումի կուտը ուտել, երկրորդ աղջկան նայիլ եւ եր- րորդ հանելուկ լուծել... եւ... էվրէմա՛:

Գտած էի. բայց երանի թէ առաջուան միամտու- թեանս մէջ ըլլայի. հոգ չէր թէ անձնատուր ըլլայի հո- գեկան մեղոյ զգացումին՝ որ պաշարել սկսած էր զիս. հիմայ շուարած կը խորհէի բռնելիք ընթացքիս վրայ:

Գիտէք անշուշտ թէ դդումի խորոված կուտը ինչ- պէս կ'ուտուի... Խեղճ աղջիկը կարծելով թէ համ- բոյր կը զրկեմ՝ նոյն ձեւերը ընելու համարձակեւ է...:

Բայց ապուշի պէս կենալու ատենը չէր, եւ վեր- ջապէս ինքնիրենս ըսի. «Անանկ ալ եղաւ՝ անանկ ալ» . մանաւանդ որ այս էլէքիւր իր ոտքովը եկաւ, մանա- ւանդ որ փարիսեցիական զգուշութիւններու մէկը տե- ղեակ չէր որ ամէնայի, եւ մանաւանդ որ սիրոյ համին կարօտը կը քաշէի, ո՛րչափ որ ալ թէօպէ ըրած ըլլայի:

Շուտ մը կուտերը գրպանս դրի, վախնալով որ սիրուհին ձեւերուս համբոյր չըլլալը հասկնալով տակնու- վրայ կ'ըլլայ բաղդին կազմած սիրոյ հիմը՝ որուն վրայ պիտի կառուցուէր բանաստեղծներուն երգած եւ վիպա- սաններուն ալ այնչափ յուզիչ կերպով պատմած չէն- քը (°. °. °.):

Աղջիկը դեռ կ'աշխատէր բաներ մը հասկցնել, եւ ես ալ կ'աշխատէի բաներ մը հասկնալ առանց յաջողելու. բայց մեր այն զառնագին կացութիւնը շատ ծանր կու- գար ինձ, եւ կը զգայի նոյնպէս թէ աղջիկն ալ քիչ քիչ կը բարկանար ըթմամութեանս համար. ուստի այս բար- կութիւնը թեթեւցնելու եւ սարսաքս մը չուտելու, մի- անգամայն արժանապատուութիւնս ալ վստանդէ աղատե- լու համար մերթ ընդ մ'երթ սիրոյ արտայայտիչ ձեւեր ըրի որպէս զի ատոնցմով զոհանայ...: Բայց աղջիկը ատանկ բաներէ զոհացող չէր, եւ կը յամառէր հասկցնե- լիքին վրայ. ուրիշ բան չէր մնար ինձ ընելիք՝ քայց եթէ հարցումի ձեւով գլուխս միշտ շարժել ու շարժել...:

Կրնաք երեւակայել հոգեկան այն դժուակ, այն ահ- ոելի անձկութիւնը՝ որուն մատնուած էի նոյն վայրկեանին. մտածել թէ անգամ մը արդէն սիրոյ եղեմական զեփեւ- ոքի միամիտ փափաքով, փառաւոր խայտառակութեամբ մը հզարտութիւնս եւ քիթս ջախջախուած է, բերանս այրելէն, խոտակրօն վանականի մը դդուշաւոր ընթացքը բռնած էի եւ մտածել թէ, հիմայ որ գործը թէգլեկեան- լանմիւ ըլլալով առաթուր կոխած եմ ամէն ուխտ եւ ո- րոշում, մտածել նոյնպէս թէ ա՛հա՛ այդ կազմակերպուած

գործն է որ կ'սպառնայ տակնուվրայ ըլլալ՝ է՝ կատարելը բան մը չէր ինձ նման զգայուն պատանիի մը համար. այո՛ կը զգայի թէ աչքերս կը լինային եւ բարկութեամբ մը կը պատրաստուէի պոռալ, «Ոտքդ պահեմ օրիորդ, ի՞նչ կ'ըսես կոր» . . . եւ ահա այն վայրկենին ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր. «Միւսիւ, միւսիւ, ի՞նչ աղու որ բանտովիմա կը խազաս կոր»։ Տեսայ որ երբեք երիտասարդ ջրհանիկներ կեցած զիս կը գիտէին . . . ալ չեմ կրնար յիշել թէ ինչ ձախաւել քաղուածքով մը հեռացայ հոնկէ, բայց ձամբան մխիթարուեցայ մտածելով որ արդէն սնել զրու-
թեան մէջ էի, եւ կերպով մը բարեբաղդութիւն էր ջր-
հանկրաց ծաղրը, մանաւանդ որ սիրունիկս հետ յարստե-
րութիւնս խզուած չէր, ինչպէս հաւանականութիւն կար։

Երեսո ձակնդեղի պէս կարմրած տուն գարձայ. դի-
չերը լուսնի լուսով պատուհանին առջեւ նստած սկսայ խոկալ (բոմաններուն մէջ կարդացած էի թէ սիրահարաց վշտակիցն է լուսինը), եւ յանկարծ յիշեցի բոմանի մը մէջ կարդացածս որ կ'ըսէր. «Ի՞նչ անուշ բան է սիրա-
հարի մը լուսնին դէմ լալը, մանաւանդ այնպիսիի մը որ սիրոյ մէջ դժբաղդ եղած է. այդ արտասուքը, այդ վիշտը հազար կոչս ու տախակ զուարճութեանց հետ չի փոխա-
նակուիր» . . . «Ա՛հ, ըսի, ես ալ ահա այդպէս եմ», եւ քիչ մը ակնանկս սիւմելով, պզտիկութեանս առջնը հօր-
մէս կերած ծեծերս եւ մօրմէս իմացած յանդիմանութիւն-
ներս, եւայլն, եւայլն միտքս բերելով, վերջապէս յաջո-
ղեցայ յուզուիլ, եւ իբր վիպասանութեան մը հերոսը սկսայ . . . լալ (° ° °)։

Բաւականատեն լալէս յետոյ, խորհեցայ թէ վիպա-
կանութիւնը կատարեալ ըլլալու համար միանախօսութիւն մ'ալ անհրաժեշտ էր. ուստի խաղալիքը կոտորած սղու-
մը լալկան դէմքով լուսնին նայելով սապէս ըսի. «Ո՛հ լուսին, կը տեսնեմ ահա թէ դու ալ ինձ պէս տխուր ես. արդեօք դժբաղդ ըլլա՞լս տեսնելով տխրած ես (հոգը հա-
տեր էր), դժա՛, պատմէ սիրունիկս՝ աղետարչ վիճակս, պատմէ հալուճաշս (ի՞նչ չգէտ)։ ա՛հ լուսին, անշուշտ այս վայրկենին կը տեսնես զնէ՛ ալ. արդեօք նէ՞ ալ ար-
տասուաց հեղեղներ կը հոսեցնէ ինձ համար (ան իմ խու-
րուճքուս էր), ա՛հ, արդեօք ներս արտասո՞քն ալ կը սրբես (ի՞նչ կ'ըսես էի)։ ըսէ՛, ո՛վ երկնից թագունիդ, ըսէ ներս՝ թէ երբ տեսնէ երկնակամարը թանձրախիտ ամպերով ծածկուած, եւ այդ ամպերուն մէջէն ահագնա-
ղզորդ որոտման փայլատակումը, գիտնայ թող թէ սիրտս է որ կը պատկերանայ իր առջեւը . . .» խօսքը բերանս մնաց մօրս ձայնը լսելով որ կ'ըսէր.

— Յարութիւն, Յարութիւն, որո՞ւ հետ կը խօսես։

— Գիրք կը կարդամ կոր, մայր։

— Ուշ է ատենը տղաս, պէտքդ ըրէ տէ պառկէ։ ° ° °

Ջուրէ ելած մուկի մը պէս գացի անկողինս մօտայ, քթիս տակէն մոլտալով. «Սաճի բաւական յոգնեցողիքն բան է եղեր սիրահարութիւնը, պէ՛»։

ՀԱՋԱՐ

ՄԱՏԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ՀԱՄՐՈՒՆ

Իրենց վիճակին մէջ տիտիկ ընող առաջնորդները, իրենց կոչումին նշանակութիւնը գիտցող քահանա-
ները։

Կրօնական ժողովին՝ «Քահանայի անվայել ընթացքի կամ արարքի» վերաբերեալ խնդիր չունեցած նիստերը։

Պառն ժողովին մէջ Կրօնական անդամներուն գոնէ կէսին ներկայութիւնը։

Ուսումնական խորհրդին վարժապետի կոչումով չզբա-
ղած նիստերը։

Տնտեսական խորհրդին օր մը օրանց մեծամասնու-
թեամբ գումարուիլը։

Առժամանակեայ չեղող, կամ դոնէ իր մէջ առժամա-
նակեայ անդամներ չունեցող թաղական խորհուրդները։

Վարժարանական գործերէ քիչ շատ հասկցող՝ Հոգա-
բարձուները։

Կրթական տեսչի ամսականին ի հաշիւ՝ թաղական անտուկներուն սահմանուած գումարը վճարող թաղ. խոր-
հուրդները։

Վարչական քիչ շատ կարողութիւն ունեցող զպրոցի
Տնօրէնները։

Ազգային վարժարանաց սաներէն չըջանաւարտ եղող
եւ երկու տող անսխալ գրող երիտասարդները։

Այո՛, մատի վրայ կը համրուին նաեւ Սկիւտարի մէջ անգլիական պալարիւնութեամբ եւ կլորիկ դեղին ոսկի-
ներու տաքարիւնութեամբ, առանց Պատրիարքարանի գի-
տութեան անկլիօ-առմէնիէն անվաւեր պսակը կատարող
վարժապետին նման եկեղեցականները։

Ն.

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐ

— Թաղիկ աղա, կ'ըսէր անցած օր կ'ին մը իր ա-
մուսնոյն, սանկ նանկ ամիս մը եղաւ այս թաղը գալեր-
նիս. բայց գեռ մեր Սեփոնիկին համար զպրոց մը չես
որոշած։

— Հա՛, աղէկ միտքս ձգեցիր. տղուն ըսէ՛ որ պատ-
րաստուի, վաղը Կ. թաղի վարժարանը պիտի երթայ. ես խօսքը ըրած լինեցեցած եմ, արտօնագիրն ալ քովս
է. տա քովի՞նք ինձի բեր։

— Գոնէ բարեկարգեա՞լ վարժարան է։

— Խօսք է այդ. . . մարդը գաստուներուն անուն-
ները պիլէ գրեր ժամուն դրանը վրայ փակցուցեր է։

— Թաղիկ աղա, վարժարանի վրայ է մեր խօսքը,
մարդ կ'ըսես, ո՞ր մարդը։

— Մարդը, այո՛, որուն համար թէեւ բամպակը նօսր
է կ'ըսեն, բայց որո՞ւ փոյթ . . . բաւական է որ յաջողեր
է փայլ մը տալ վարժարանին։

— Այդ ըսած մարդդ ճիւղանի՞ է։

— Ճիւղանիէն աւելի, soնաքնի է. գաստուներուն
անունները հանրութեան ծանօթացնելէ ետք, պատրաս-
տուեր է մօտերս վանոնք թաղեցւոյ ի տես հանել։

— Ուր ի տես պիտի հանէ արդեօք, Օտէնի՞ թատ-
րոնը թէ Օռօռան։

— Օռօռա ինչ դորձ ունի մարդը, բայց սա ստոյգ է
թէ, Մինդեան խթման իրիկունը ժամուն գուռը եւ կամ
բանկալին առջեւ կարգաւ պիտի կայնեցնէ, որպէս զի
ներս մտնող երեսը մարդիկ լաւ մը տեսնեն ու ճանչնան։

— Եղաւ ըլլալիք, գոնէ իւրաքանչիւրին մասնագի-
տութիւնը ամենուն հասկցնելու համար՝ կուրծքերուն
վրայ մէյմէկ թուղթ փակցնէ։

— Գուցէ ատ ալ մտածած է։

— Քեզի բան մը ըսե՛մ, Թաղիկ աղա։

— Ըսէ՛, հօգիս։

— Սևփոնիկը այդ վարժարանը չպիտի ղրկեմ։

— Ինչո՞ւ . . .

— Մե՛ղք որ պարզամիտ ես, ու կը խաբուիս այդ
օրինակ արտաքին ծիծաղելի ցոյցերէ։ Ձեզի պէս մարդոց
երեսէն չէ՞ որ ատանկ անփորձ մարդիկ զպրօցներ վարե-
լու բարձր պաշտօնին կը կոչուին։ Վա՛խ, վա՛խ, վա՛խ . . .
Գոված մարդը գուցէ փողոցը տեսնես նէ՛ կը ճանչնաս .
ի՛նչ շուտ համարմանդ արժանի դատեցիր. աղջիկներուն
ափօգաթուովն սովորեցնելէ՞ն, թէ ոչ ըրած խենդ ու խե-
լառ անօրինութիւններէն. կը դարմանամ խելքիդ մա՛րդ
. . . եւ կը ցաւիմ որ բամպակին նօսը ըլլալը զիմանալովդ
հանգերձ, զաւկիդ կրթութեան հօգն անոր յանձնելու
անխոհեմութիւնն ալ կ'ունենաս։

60

ԿԱՂԱՆԴԻ ԿԱՐԱՊԵՏՆԵՐ

Տարեգլխոյ առթիւ ամէն ստորագրաւ իր մեծէն կա-
ղանդէք մը կ'սպասէ։ Փօքրիկ աղոցմէն մինչեւ խոր
ծերութեան հասնող տղաք՝ միեւնոյն յուսով անկողին կը
մանեն նոր տարւոյն առջի գիշերը։ Ահա այս հնաւանդ
սովորութեան շնորհիւ, գէթ տարին մէկ օր մը կարօտ-
եալներու քիչ շատ նուէր մը տալով ուրախացնեն ըստ
բազմայ քաղցր պարտաւորութիւն մ'է, թէեւ կը դըռ-
նուին նաեւ հարուստներ ալ, որ առ հարկի սալիք նը-
ւէրնուն մէջէն բան մը գեղջելով իրենց շահ մը հանելը
«էֆօլիօլիս» կը համարին։

Ակնցի սեղանաւոր մը՝ իր Թաղոս անուն սպասաւո-
րը, անցեալ առաւօտ կանչելով, հետեւեալ պատուէրը
տուած էր։

— Ֆէօս եկոյ մեջուկ, իշտի ըսեմ նը տիխաթլու ան-
կած տիտաս, ուր միտքդ պահես։

— Գլխուս վրայ էֆէնտիմ։

— Մալիւմ ես, ասօր էկէր եանուլմիշ չեմ ըլլար ի-
սէնը, Քեանուլի էվէլին ճէման եւօքիւն էսսուըն մէյն
է, ուր Բարսեղ հայրապետին վէ Եփրեմ Խուրի Ասորւոյն
աօնն է։

— Ամմէն . . .

— Ի՞նչ հիւրըմբեցիր . . .

— Ամիրայիս աղօթիցը ամմնն կ'ըսեմ, էֆէնտիմ։

— Հէլէ սա պէյնսմազը նայէ, անկաճք բաց ուր,
ըրած խօրըգաս գլուխդ մանի. ասվածպետականս ճիւմ-

լէնիս նայիլ ընէ, ամմէն. ատ միւճիւպով թախուամը
գլխու ցաւեր տի գան պախչիւշ տի ուզեն։

— Հիւրըմբեք է։

— Աս սա երկու հիյնոցը, տասը հատ տիւրիւստ Օ-
րացոյց առ. հատը զաննը կընիւմ իսէ էսսուըն բարայի կու-
տան, ուր ճէման օխտը զրուշ վէ քսան բարա կանէ էս-
մանը. պախչիւշի համար տի գան ըսինք ա՛, որու որ իշ-
մար անեմ իսէնը, հատ մի տո՛ւր։

— Գլխուս վրայ ամիրայ։

— Հայտէ քեզ տեսնիմ, թալիմաթիս միւճիւպով
տալրանմիշ ըլլալու է։

— Գլխուս վրայ էֆէնտիմ։

Թաղոս էմմի հազիւ թէ տիրոջը սենեակէն դուրս ե-
լած էր, եւ ահա Բիւզանդիոնին ցրուիչը գէմը ելաւ։

— Էֆէնտին նե՛րսն է։

— Հիւրըմբեք է, ըսելիք արեղէ մի՞ ունիս։

— Ըսէիր որ Բիւզանդիոնին ցրուիչը եկեր է, ամա-
նորի առթիւ նուէր մը կը խնդրէ։

Սպասաւորը դարձեալ տիրոջը սենեակը մտաւ։

— Ի՞նչ կայ Թաղոս։

— Ամիրայ, Բիւզանդիոնին մարդը եկէր է, ու նոր
ամաններու բարա կ'ուզէ։

— Մեջուկ, մենք նոր աման ե՛րբ առինք իւր։

— Շիտասալը, ծառայականս իշխտար ուր զիհնս եօր-
միշ ըրի իսէնը, էգպէս բան մի խաթրլամիշ չեմ աներ.
էմիր կանէք իսէ, էթրաֆլու մի մէյմի հասկնամ։

— Գնա՛, հասկցի ու եկու, մենք նոր աման ե՛րբ
առինք. ֆիլ հախիլաթ թախըմ մի թուրչիլ խալանոզ-
ներ առնուեցան իսէ տէ, եէկ թախթատան բարան տը-
վանք։

Թաղոս դուրս ելլելով ցրուիչին ըսաւ։

— Ամիրոն կ'ըսի ուր, մենք նոր աման չառինք ուր
բարան տանք։

— Ձէք հասկցեր ըսածս, նոր ամանի ստակ չէ, այլ
Ամանորի՛ այսինքն կաղանդի նուէր ըսի, որ ամէն տարի
բարի սովորութիւն ըրած է կուտար։

— Սանկ ըսէ ուր, մատտէն հասկըցուի, էֆէնտիմ,
Թաղոս էմմի նորէն տիրոջը սենեակը մտաւ։

— Քէյֆիլէթին ինչ ըլլալն հասկըցա՞ր։

— Պէլի ամիրա, կաղնաի պախչիւշ կուզէ եզեր։

— Ճանրէ էֆէնտիմ, թող երկոյ չարթուս կայ։

Թաղոս էմմի տիրոջը զայրոյթը չկրկնապատելու հա-
մար, անմիջապէս տուած հրամանը կատարել փութաց,
եւ ցրուիչը հազիւ թէ ճանրու գրած էր, եւ ահա ձէրի-
սէի Շարգիլի ցրուիչը եկաւ։

— Էֆէնտի պուրտա՞ մը։

— Պուրտա տըր, տէյճէկի՞ն մի վար։

— Սէօյլէսէնիդ քի, ձէրիսէնին միւլէզլիսի Սալը
ձէտիտի թէպրիք խէր։

Թաղոս էմմի դարձեալ տիրոջը սենեակը մտաւ։

— Ի՞նչ կայ կէնէ, կու մանաս ու կեկես, կու մանաս
ու կեկես։

— Ամիրայ, ձէրիսէլին մարդը էկեր է ու ճըտիտ շա-
լը կ'ուզի։

— Ի՞նչ խալթ կ'անէ, հեռու լսողաց. նստած տեղս

սոյդո՞ւն տի տամ, Տէր Աստուած տուն ոգորմիս :

Թագոս էմմի դուրս ելլելով ցրուիչին ըսաւ .

— Շիմախիւք կիթ տէ , իւք եազըն հավալար ըսը-
նըրսա կէլ , պէլքի օ վազըթ քէնտինէ լազըմ օլմազ վէ-
րիւր :

— Օ՛հ ճանըմ , թա իւք եազա պէլքէմէլի իմիշ քի ,
էֆէնտինին կէօյնիւ օլտուն ըսելով , առաւ քալեց :

— Նէ՞ խթէրիւտին , սօղուզլարտա հէրիւֆ չալընը
սանա վէրսին տէ , քէնտի տօնտուն , էօյլէ մի՞ :

Հազիւ թէ մեր ամիրային տրմանուոր սպասաւորը
այս քացագանչութիւնը աւարտած էր , Ծաղիկի ցրուիչը
երեւցաւ :

— Բարեւ Թագոս էմմի , էֆէնտին հո՞ս է :

— Բարի եկիր , հազար բարով , պայլական քէֆիկդ
բարո՞վ է :

— Աղէկ ըսինա , չնորհակալ եմ . էֆէնտին ըսէր
որ՝ Կազընդին Ծաղիկը բերի , մինք ալ ասանկ օրերու
կը նայինք :

— Բարով կ'ասես ըմա , զանես Կազընաը ուրբաթ
օրն է :

— Այո՛ , անանկ է ամա , Ծաղիկը չաբաթ օրերը կը
հրատարակուի :

— Ասօր ամիրային քէթէրիզլի օրն է ըմմա , պայ-
վական խաթերդ հըմար չամուռ մի է պատին տի զարնեմ .
Թագոս էմմի աս ըսելէ յետոյ , իր տիրոջը սենեակը
մտաւ :

— Պէ տիպար , զիւռն էնչափ բացիր ու գոցեցիր
ուր , օտան ճիպ պուզ կըլըեցաւ :

— Քէրէմ ինայէթ արէ , ու ֆէօս գալիւս մէյմի մէ-
ֆումը հասկցիր . Ծաղիկին բուզնամէն բերեր է , ու մար-
դը կազընդէք կ'ուզի :

— Կազընդըն ուրբաթ չէ՞ր մի եա . . . :

— Ձեր մեծապայլութիւնը վախա հախ ունի ըմմա ,
զաղէթան չաբաթէն տաղըթմիշ ընելու միւ ճիւղումն ,
մարդը ասօր եկեր ու ափայիաը կ'ուզի :

— Պէ՛ էֆէնաըմ , զիւռն իրէն ըսէ իւր , ամիրան ֆիլ-
միւէնցայ եղեր է , ու զայ անըլ հիււլընդ պառկեր է ,
քեաֆֆէի ազանը կու մուգմըզա :

Թագոս էմմի գլխիկոր սենեակէն դուրս ելաւ :

— Էֆէնտին ի՞նչ պատասխանեց :

— Էֆէնաըմ , ամիրան ֆանի ֆինկ բաներ մը օլըր-
տըկեց ըմմա , խօրագայէն մէֆու մը չի հոսկցու իր , դուռ
իս ուր մտիկ կ'ընիս իսէ նը , չաբթուս մէջ եկուր :

Ահա այսպէս Կազանդի կարապետները ճամբու գնե-
լէ յետոյ , ժամը տասնըմէկին ատենները շուկայէն տուն
մեկնեցաւ :

ԴԴՈՒԾ

Ն Կ Ա Ր Ն Ե Ր

Կազանդի տուրքերը .

Թղթատարական ցրուիչ մը խաճութպանի մը կ'եր-
թայ , նոր տարիի չնորհաւորական աւանդական քարաը
մատուցանելու :

Այս տարի 46 հատ սուգի նամակ բերի ինծի , կ'ը-
սէ խանութպանը , 155 հատ՝ պահանջատէրերու կողմէ
զրուած նամակ , եւ 198 հատ՝ վճարելի տոմսակ ներկա-
յացուցիր . տակաւին կը սպասես որ պարգեւ ալ տամ
քեզի , իրաւ որ մեծ յանդգնութիւն :

* * *

Կազանդի սեղանին վրայ :

— Ձիւմն՝ Գէորգ աղա , օխտն ըրախին օրն է ա-
սօր :

— Ի՞նչ կ'ըսես , եղբայր , օղիէն աւելի վիասակար
բան կայ չախարհիս մէջ :

— Վարդապետ մ'ըլլար գլխուս : Ուսկէ՞ սորվեցար
այդ քարոզները : Քեզի պէս ճիւղիւնը ի՞նչպէս եղաւ որ
այս աստիճան փոխեց գաղափարը կեանց շուրին վրայ :

— Կենաց ջո՛ւր մի , մեր կեանքին թշնամին ան է ,
կարդա՛ Տըգ . Իւթիւճեսնի « Գլխուլութիւնը » , այն ատեն
դուն ինձմէ աւելի ջերմ հակառակորդ մը կ'ըլլաս ըմպե-
լինիւրուն :

— Անանկ է նէ , Կազանդը , Ծնունդը անցնենք տէ
վերջը կը կարդամ քի , գոնէ սա օրերը մահրում չ'մնանք .
կենացդ , Գէորգ աղա :

— Կենացդ , Մարտիկ աղա :

Այս խօսակցութենէն ետք Գէորգ աղա եւ իր ընկեր-
ները խզճի հանդարտութեամբ ամբողջացուցին իրենց
« օխտն ըրախին » :

* * *

Էֆէնսին հիւսնդ է : Երբ բոլիկը զայն տեսնել կու-
գայ , սպասաւոր կիրակոս աղաւոր անձկանօք կը հարցը-
նէ անոր .

— Աման , Տօքոր էֆէնտի աղէն ընաո՞ր է :

— Ծօ՛ տղայ , աղէկ չեմ տեսներ կոր :

— Խուզում Տօքոր , ի՞նչ կ'անես արէ , մինչեւ
Ծնունդ քաջքէ քի , պախչիչս վրայ չերթայ , քունչի կա-
զանդին բան չտեսանք :

* * *

Երկու նշանածներ .

— Ո՛ւր էիր քանի օրէ ի վեր , միւսիւ Գարեգին :

— Անցած ըլլայ մը չըսելով , ո՛ւր էիր կը հարցնես :

— Խեր է իշալլա՛ն :

— Երկուշաբթի օրուքնէ ի վեր փոնդաղ մը , հազ
մը , զոզղալ մը , ա՛լ նաւըլ ըսեմ , գլուխս բարձէն վեր
չեղաւ :

— Ի՞նչ զարմանալի գիպուած , ճիշդ երեք տարի է
Կազանդին քանի մ'օր մնացած այդ գարչիլի հիւանդու-
թեան միջբոսկները վրայ կը թափին կոր , չաա բան . . . :

— Բազդիկ սրդողէ , իուչիկս , մինակ իմին վրաս
չէ , ինծի պէս չատերն ալ , մինչեւ անգամ տան պատու-
հանին առջեւ նստելու անկարող եմ . ես նորէն կը հա-
մարձակիմ կոր քանի մ'օր ետքը պտտելու :

* * *

Որդին . — Հայրի՛կ , ինչո՞ւ էմբարայս տարի մինակ
չամիչ-Ֆրնսըլս առիր :

Հայրը . — Չօճուխս , ձմեռ գիշերները երկայն ոլլա-

լուն, ժամանակ անցնելու համար տղաքները պիտի համարեն:

— Անցած տարի ամառն է՞ր կաղնիքը, հայրիկ:

— Ձմեռ էր ամառ, տղաս, այն օրերը իմ զրպաններս երկայն էին:

— Անանկ է նէ, հայրիկ, մայրիկիս զրուցեմ գալ տարի քեզի տոպրակի չափ զրպաններ չինէ:

* * *

Պարտիզակցի երկու ամուսնու բերայի պողոտայէն անցած ատենին, վաճառատան մը ցուցափեղկին մէջ մեքենաշարժ օրիորդի մը ժպտուն երեսը ու շարժուն զուլը կը տեսնեն:

Կինը. — Մարդ, թէ՛վէքէլի չի որ կ'առնէ թէ Պէյօղլուի ճայիլները զլիսէ կը հանեն, կը տեսնես աղջկն, ամենուն երեսին կը խնդայ ու զուլս կ'երերցնէ:

Ամուսինը. — Քալէ՛ կնիյ քալէ, հոն նայելդ պիլէ յանցանք է:

— Ինչո՞ւ չի տի նայիմ, անի ամօթ չզիտեր տէ ես ինչո՞ւ տի՛ խախիմ:

* *

Սա ղիմացի պաղչան իմս կըլմանի,

Մէջը պըտըտողը քուրըս կըլմանի.

Անկաճին օղերը մօրս կըլմանի,

Օտքին լալընները իմս կըլմանի:

Էփէ, քուրուկ, էփէ, թանէլի փիլաւ

Հիմա խալֆան կուգայ անօթի ծարաւ.

Պալֆային էնտաղէն ժամն է մնացեր,

Կրօղ Սօֆիցային աչքն է մնացեր:

Սօֆիցան մեծցեր է, հարս ըլլալ կ'ուզէ

Հարը գէնկինցեր է թօփ մը շալ կ'ուզէ.

Լէպլէտի ուրբաթ

Սէվտիյիմ շաբաթ

Չանչան կիրակի

Սուրբ երկուշաբթի:

— Ինչ կը մրմռաս կոր, Ազմատէ:

— Չես հասկնար կոր, գրականութիւն կ'ընեմ կոր: Բիւրակներ չի կարգացիր, Հիմա՛կուան մօտան աս գրականութիւնն է: Վա՛խ օր չես հասկնար:

* *

ԱՌԱՄՆԵՐ. — Մեր յաջողութիւնները մեզի կը վերաբերենք, իսկ ձախողութիւնները՝ բախտին:

— Բարերարեալն եւ բարերարողը միեւնոյն զիտակին մէջէն կը նային, ըստ անոնց իւրաքանչիւրը՝ հակառակ ծայրէն կը դիտեն:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՐ

Սոցիալիստական Հայրը շրջաբերական մը զրկեց գաւառային Առաջնորդներուն եւ առաջնորդական Տեղապահներուն, որով կը յանձնարարէ բանակցիլ եւ համաձայնիլ

օտար Որբանոցներու տեսչութեանց հետ, որպէս զի հոն ընդունուած հայ որբ մանուկները կիրակի եւ տօն օրեր եկեղեցի յաճախեն եւ Որբանոցներու մէջ եկեղեցական կամ գէթ աշխարհական Հայու մը կողմէ ուսանին Հայ եկեղեցւոյ սկզբունքներն, ինչպէս նաեւ իրենց մայրենի լեզուն: Տ. Մաղաքիա Սրբազան Օրբանեան կը շեշտէ սա պարագան թէ «Ազգին համար վերադարձ է որ յանուն մարդասիրութեան խնամեալ իր զաւակները անուղղակի կերպով հեռացուն իրենց մայրենի եկեղեցւոյ ծոցէն: Օտարագրի նուիրատուները չեն հաւանիր ի հարկէ, որ իրենց նպատակը զոր տուած են լոկ մարդասիրական նպատակաւ, առիթ ընծայէ պահանջելու որ հայ մանուկները՝ փոխան այդ պաշտպանութեան՝ ուրանան այն լեզուն եւ ազգութիւնը յորում ծնան, եւ այն եկեղեցին ու դաւանութիւնը յորում մկրտուեցան»:

Ն. Սրբազնութիւն կը յարէ թէ «Եթէ Առաջնորդը եւ Տեղապահը ուրեք ուրեք իրենց առաջարկութեանց բացասական պատասխան ընդունին եւ գործը դժուարանայ, հարկ է իրաց վիճակը յայտադրեն Պատրիարքարանի, որպէս զի այս վերջինին կողմէն պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւնը տեղի ունենայ, բանակցութեամբ որոյ հետ որ պէտք ըլլայ»:

— Ս. Պատրիարք Հայրը անցեալ Ուրբաթ օրը փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Անգլ. դեսպան Սըր Նիքօլաս Օ'Քոնօրի որ նախորդ օրը այցելած էր Ն. Սրբազնութեան բնակարանն ի Բերա:

Տ. Մաղաքիա Սրբազան նոյն օրը Պետական Խորհրդոյ նախագահ Սախտ փաշայի ապարանքն երթալով այցելութիւն տուաւ Ն. Վսեմութեան:

— Անցեալ շաբաթ օր Հայ-Հռոմէական ազգայնոց Պատրիարք Տ. Ազարեան Սրբազանի անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով, նոյն հասարակութեան Գործադիր եւ եւ Կրօն. Ժողովոյ անդամք, վարժարանաց տեսչութիւնը եւ աշակերտք, ինչպէս նաեւ բաղմաթիւ նշանաւոր անձնաւորութիւնք Բերայի Կաթողիկոսարանին մէջ շնորհաւորեցին զՆ. Սրբազնութիւն:

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը եւ զեսպանները այս առթիւ շնորհաւորական այցաքարտեր զրկեցին, եւ ի զիմաց Դատական նախարարութեան Կրօնական գործոց զեր տնօրէն Սէրմէտ պէյ անձամբ շնորհաւորելու գնաց:

— Ս. Պատրիարք Հայրը երկուշաբթի օրը Կայս. Պալատ երթալով տեսակցեցաւ Ա. Քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ:

— Երեքշաբթի օրը Մալիյէէն 30,000 զշ. եւս յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի, այն 100,000 զրուչին ի հաշիւ զոր Կայս. Իրաւէ մը շնորհած էր գաւառացի կաթողիկոսներու բաշխուելու համար: Անցեալ շաբթու արդէն 30,000 զրուշ յանձնուած էր:

— Երեւանէ Արեւելի կը գրեն թէ՛ Դեկտ. 10ին տեղւոյն նահանգական դատարանը զբաղեր է պատժական կարեւոր դատով մը, տարւոյս ապրիլ 30ին Կարաի մէջ գործուած քսամնիլի ոճրի մը առթիւ: Այդ օրը Վարդան Աւագիանի մանկամարդ կինը, իր հետ ունենալով ութը տարեկան աղջիկը, Սիրանոյշ, բաղնիք կ'երթայ: Պէտք

է զիմանալ որ Կարսի մէջ միջին եւ ստորին զատակարգի աշխերն ու կիները կը լուացուին հասարակաց բաղնիքներուն մէջ: Տիկին Աւգոյեան տեսնելով որ իր աղջիկը չի զիմանար տաքին, կը տանի զայն հանուելու սենեակը, պատուիրելով որ ապառէ լուացուելէ ետքը, դարձին, հոն չի գտներ զայն: Խելակորոյս, տուն կը վազէ: հոն ալ չի գտնիր: ամիս մը կ'անցնի այսպէս, եւ մայիս 31ին Սիրանոյշի մարմինը կը գտնուի բաղնիքի կաթնային մէջ: կը հաստատուի թէ 22—23 տարեկան հայ երիտասարդ մը՝ հէզ աղջիկը լկեղէ յետոյ խեղդեր ու ետացող ջուրին մէջ նետեր է զայն: Դատարանը սփռադործը դատաւարատեց 15 տարուան ամսականիւր աշխատութեան, զրկելով զայն նստելու բոլոր քաղաքային իրաւունքներէ:

— Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գարրիէլ Եպիսկ. Ճէվանիքեան երէկ ի զիմաց Ս. Պատրիարք Հօր Տարեգրիտի շնորհաւորական այցելութիւններ տուաւ Ռուսական դեսպան Մ. Ձինովիէվի, ինչպէս նաեւ Սերպիական, Հելլենական եւ Սեւ Լերան դեսպաններուն ու Պուլկարական գործակաւորին:

— Տիրապէքիբի առաջն. Տեղապահ Տ. Եղեկիէլ Վ. կը գրէ Պատրիարքարանի, թէ բանակցեր է զերմանական եւ ամերիկեան Որբանոցներու անօրէններուն հետ: Գլխավոր Որբանոցին անօրէն Մր. Պէհնիշն սիրով համակերպեր է առաջն. Տեղապահին առաջարկութեան: Իսկ Ամերիկեան Որբանոցին անօրէնը եւ ուսուցիչները, որոնք ամէն միջոց ի գործ կը դնեն օտարացնելու համար որդերը իրենց մայրերի կրօնքէն եւ եկեղեցիէն, Տ. Եղեկիէլ Վրդ. Բ առաջարկին սա լսկոնական պատասխանը տուեր են. — « Եթէ չէք համակերպիր մեր սրտմաններուն, առէք ձեր որդերը »:

Ս. Պատրիարք Հօր վերոյնշանակեալ շրջաբերականը պերճախօս պատասխան մըն է մարդասիրութեան զիմանալին տակ ծածկուող կրօնածաւալներու այս լսկոնական վճռին:

— Արեւելի մէջ կը կարգանք թէ Մերսինի ազգային վարժարաններու տեսուչ Հրանտ սարկաւազ Սոյ կաթողիկոսական տեղապահէն հրաւիրուեր է Սիւ երթալ, վարդապետ ձեռնադրուելու համար:

— Հետեւեալին հրատարակութիւնը կը խնդրուի մեզմէ: « Պատ. խմբագրութիւն Ծաղիկի »:

« Ազգ. լրագիրք հրատարակեցին թէ ողբացեալ եղբորս՝ Տիգրան Չուհաճեանի՝ յուզարկաւորութեան ծախքը հոգացած ըլլայ Իզմիրի Ազգատախնամը: Բացարձակապէս սխալ է ասիկայ: Ես Բարիլէ դարձիս ոչ միայն անձամբ վճարեցի ութ ոսկի, այլեւ հանգուցեալին գրպանի դրամը, երաժշտական բազմաթիւ անախպ հեղինակութիւնները եւ շատ մըն ալ սպազբեալ երաժշտական կըտորներ Ազգատախնամին քով մնացին, որոնք յուզարկաւորութեան ծախքէ մը շատ աւելի մեծ նիւթական արժէք ունին: Հետեւաբար սխալ է բոլոր թէ Ազգատախնամը ձրի վերցուցած ըլլայ Տիգրան Չուհաճեանի մարմինը: Չուհաճեան ընտանիքը պէտք չունի այդ ձրին: Պէտք է խոտորվանիլ թէ շատ տարօրինակ էր լրագրաց այդ հրատարակութիւնը »:

ՋԵՆՈՒ ԶՈՆԶԱՅԱՆ

ՏԻՐՈՒՆԻ

Ազարեան գերդաստանը ստեղծուին չմոռցած Արիստակէս եւ Անտօն Էֆէնտիններու զառն մահուամբ զգացած անբութիւնը, ի նորոյ մեծ վիշտի մը մէջ կը խորատուգուի Հայ-Հռովմէականաց Պատրիարք Տ. Ազարեան Որբազանի եղբայր Ժօզէֆ Էֆ. Ազարեան անցեալ Կիրակի իրիկուն ժամը 1ին աւանդեց վերջին շունչը, յետ ընդունելոյ զՍ. Սարճուրդօ Եկեղեցւոյ:

Ժօզէֆ Էֆ. Ազարեան մեծ համբաւ հանած էր Պուսոյ առեւտրական եւ սեղանաւորական հրապարակին վերայ, ու մեծ վարկ ունէր նոյն իսկ Եւրոպեան եւ Ամերիկեան հրապարակներուն վրայ:

Իր մահը զառն կորուստ մըն է Ազարեան գերդաստանին եւ Հայ-Հռովմէական հասարակութեան համար:

Յուզարկաւորութիւնը հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ Աթոռանիստ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ Պատրիարք Տ. Ազարեան Որբազանի, եւ ի ներկայութեան Հայ-Հռովմէական բոլոր եկեղեցականութեան:

Ի զիմաց Տ. Մալաքիո Ս. Պատրիարքին ներկայ էին Պատր. Փոխանորդ Տ. Գարրիէլ Եպիսկ. Ճէվանիքեան, Տ. Վահրճ Վ. Շահյանեան, Բաղ. Ժողովոյ անդամ Տիգրան Էֆ. Ետեւեան եւ Պատրիարքարանի Գործակաւոր Տիգրան Էֆ. Տ. Ներսէսեան:

Այս մեծահանգէս եւ տիւր արարողութեան ներկայ կը գտնուէր մայրաքաղաքիս հայ եւ օտարազգի զրեթէ ամբողջ Հայ Լայնքը, Պետական պաշտօնատարք, դեսպանատանց կողմէ ներկայացուցիչներ, Յունաց Պատրիարքին, Պուլկարաց Եկեղարքին եւ Հրէից Խախտմապետին կողմէ պատգամաւորութիւններ, սեղանաւորական, առեւտրական բարձր դասուն պատկանող անձնաւորութիւններ, եւայլն, եւայլն:

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Ազարեան գերդաստանին բոլոր անդամոց:

Համակերպի բանաստեղծ՝ Աղեքսանդր Էֆ. Փանոսեանի մայրը՝ եւ վաճառական Գրիգոր Էֆ. Շամսանեանի զոքանչը Տիկին Նարգիկ Գ. Փանոսեան անցեալ չաբաթ օր մեռաւ կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետք: Յուզարկաւորութիւնը հետեւեալ Կիրակի օրը կատարուեցաւ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր կերպով, ի ներկայութեան մայրաքաղաքիս առեւտրական հրապարակին պատկանող հայ եւ օտարազգի նշանաւոր անձնաւորութեանց եւ համակերպի գրադէպին ցաւակից երիտասարդներու բազմութիւն մը:

Տ. Գէորգ Եպիսկ. Երէցեան համառօտ եւ իր պարգուութեան մէջ յուզիչ դամբանական մը խօսելով, հոգեւոր մխիթարութիւն մաղթեց հանգուցեալ անկնոյ հետաւոր եւ մերձաւոր անգականներուն:

Մեր սրտաքին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Փանոսեան Աղեքսանդր եւ Օննիկ Էֆ.ներուն, ինչպէս նաեւ Ազն. Գրիգոր Էֆ. Շամսանեանի, այս անդամաւոր կորստեան համար:

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Օսմ. Բոնսօլիսէ Աէնի Գ. 25	02	Սոս.Օթ.Շանժէ Վալ. Ա.Ո. 3	20
Բուսէլի երկաթուղի Ժր. 110	15	Օսմ. Ապահով. Ընկ. Օ.Ո. 4	20
Օսմանիյէ	405	Թրամուէյ բաժնեթղ. դո. 770	—
Ռէժի	268	» Ժուխանս »	275
Օսմ. Պանֆա	0. Ո. 12	» Պարսաթղ. »	492
Բրէշի Ժէն. Օթթ.	9	Տէրբուի ջրի Ընկ. »	297
Երկաթուղ. Պանֆա	7	Քարափ Կ. Պոլսոյ »	456
	30		50

ԲՆԹԱՅԻ ԴՐԱՄՈՅ

Մէնիսիյէ	107	Դաղդիական ոսկի	87
Մէթալիֆ	94	Անգղիական »	110
Մանր արծաթ	103	Քրիմից	51
Բոլ Էմբէրիալ	90	Բուսլի բուղթ	8
	20		54

ԷՔԻԹԱՊԼ

(ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՅ)

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐ
ԿԵՆԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Երաշխաւորութեան դրամագրութիւն է

1 ՄԻԼԻԱՌ 227 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ

Ներկայացուցիչ Կ. Պօլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

ԳՐՊԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ ՕՐԱՑՈՅՑ 1899Ի

Հեղինակութիւն Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԷՖ.Ի

Կը գտնուի Ղալաթիա, Վրոյր եւ Ընկ. թղթավաճառանոցը եւ Պոլիս Հայ գրատունները: Միակ կեղրոնաւելին Զ. Թորոսեան գրատուն, Պոլիս Վալիտէ խան, Գիններն են, Դահեկան 21/2, 5, 71/2, 121/2 եւ 20 ըստ տեսակի: Շատ գինովներու մեծ զեղչ: Նամակազրոյժ զրկողը Մաղիկի Տնօրէնութիւնէն կրնայ ստանալ մէկ օրինակ: Նախորդ տարուանները 1 դահեկան: Հատին բոթի ծախքը 20 փարայ է:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1899 Թուականին

Գին 6 Ղր.

Կեղրոնատեղին է, Էսկի Զապիթիյէ ճատտէսի, Թիւ 61, Նշան Կ. Պէրպէրեանի տապարանը:

ԻՄԵՑԷՔ ՄԻԱՅՆ

Westendorp & Diaz

Մարքայով Մալակայի գինիները, որոնք լաւագոյնը եւ անխաբար ըլլալով, աշխարհի ամէն կողմը մեծ համբաւ մը չանած են: Ներկայացուցիչ՝ Վ. ԳԱՂԻԱՔՃԵԱՆ, Զիւմպլուլի Խան Զաքմաքճըլար:

(Հաստատու յամին 1852)

ՏՐՔ. Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԲ

Թիւ 396, Մեծ-Փողոց Բերս

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը, հիւզ Զրպուհեանց ղեմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամեն նաստարիկ հաւած ակտաներն լեկ անգամեն կը լեցուին, ցաւով դիմեցու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահար եղանակաւ, նորը, ճաշակաւոր եւ զիմացկուն արհեստական ակտաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դեմքի ձեւաւորութիւն ըստ արիֆի, ծանոդութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի առանձնահանութիւն:

Յ. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամեն օր, (մինչեւ կէս զիւշեր) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա Ձ Դ

Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհական մարտառ զերձան: Ներս ըստ առաջնոյն կը վաճառուին Սալթման համաժ Մարտիկ Է.Ֆ. Շիրինեանի վաճառատունը, կեղրոնատեղի Ազգ. Հիւանդանոցին սիկառի թղթին:

Այս առթիւ կը խնդրուի

Արդոյ հասարակութեանն որ փութման փորձել այս դերձաններն: Փորձառու եւ մասնագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրապարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւելութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի լինիք Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հարիւրաւոր խեղճ եւ անկար պատրաստելոյ:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (ԿԱՆԻՍԻԿ)

Պոլիս եւ Գաւառներ Տարեկան 50, Վեցամս 25, Եռամս 15 ղր. Օսար երկիրներ 12 6 3 ղր. Դրամի սեղ բոսքայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն: Թղթատարի ծախքը մեր վրայ:

ԾԱՂԻԿԻ Խմբագրութեան եւ Վարչութեան վերաբերեալ ամեն գրութիւնք պէտք է ուղղուին Առ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕԲՄԷՃԵԱՆ

ՏԵՕՐԷՆ ԾԱՂԻԿ ԶԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Նորասուկեան խան

Արտօնատէր Ա. ՍԱԲԱԵԱՆ

ՏԶԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Վ. ՄԻԱՅՆԱՆ
Կ. Պոլիս, Սալթման Համաժ 14